

Velja po pošti:
 za celo leto naprej .. K 30.—
 za en mesec .. 25.—
 za Nemčijo celoletno .. 34.—
 za ostalo inozemstvo .. 40.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej .. K 28.—
 za en mesec .. K 23.—
 V spravi prejemam mesečno .. 2—
Sobotna izdaja:
 Za celo leto K 7.—
 za Nemčijo celoletno .. 9.—
 za ostalo inozemstvo .. 12.—

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III.
 Rokopisi se ne vracajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.—

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Inserati:
 Enostolpa petitrcta (72 mm
 široka in 3 mm visoka ali njen
 prostor)
 za enkrat .. po 20 v
 za dva in večkrat .. " 25 ..
 pri večjih naravnih primerih
 popust po dogovoru.

Poslano:
 Enostolpa petitrcta po 60 v
 izhaja vsak dan Izvenimi re-
 delje in praznike, ob 5. urici pop.
 Redna letna priloga vozni red.

Jugoslovansko vprašanje.

»Salzburger Chronik«, ki zadnje čase razmotriva o premembri ustave v Avstriji, prinaša v eni svojih številk izpod peresa nekega d. G. Th. med drugim tudi sledeča izvajanja:

»Krščansko-socialno gibanje je prineslo v katoliško publicistiko močnejši nemško-nacionalni tok. Toda dokler je še dr. Lueger živel, je bilo vsejedno razmerje njegove stranke in njegovega časopisa do nemenskih narodov te državne polovice vedno še prijateljsko, vsaj zmerno. Genijalni ljudski voditelj je dal nemški politiki čisto novo orientacijo. Nemška politika naj bi se ne obračala več proti Slovanom, ampak proti premogočnim Mažarom. Toda komaj je dr. Lueger zaprl svoje oči, je postal vse drugače. Pričelo se je zopet pobratimstvo z Mažari, dr. Luegerjeve varovance Jugoslovane, Rumune in ogrske Slovake so pustili na cedilu. V parlamentu se je osnoval strnjennemški blok proti vsem slovanskim aspiracijam in protislovanski — centralistični tok se je na celi črti pojstril.«

Dualizem in ogrsko državno pravo veljata od tedaj kot »noli me tangere«, češko državno pravo kot »definitivno odpravljeno«, federalizem kot od dr. Luegerja podpirana trialistična ideja — veleizdaja. Ostro zanikanje jugoslovanskih želj je tembolj nerazumljivo in neosnovano, ker so se Jugoslovani v tej svetovni vojski tako sijajno izkazali.

Kar se tiče dohoda do morja ki bi bil baje s tem Nemcem odrezan, bi se dalo lahko odpomoči na ta način, da se proglašijo najvažnejša pristanišča ob Adriji skupna za celo monarhijo. Če že ne smemo nesrečnega dualizma odpraviti, bi lahko proglašili Trst kot skupno posest jugoslovanske države z Avstrijo, Reko pa kot skupno posest z Ogrsko. Le nekoliko dobre volje je treba in vse jugoslovanske pokrajine monarhije od Triglava do Lovčena lahko združimo v veliko Hrvatsko, ne da bi škodovali koristim tretjih. Za paroplovne zadeve bi se dalo ustvariti posebno državno ministrstvo in za pomorske zadeve bi bile delegacije pristojne. Če pa bi se to vseled ugovora Mažarov ponesrečilo, poskusimo predvsem združiti vse dežele cisaljanje, kjer stanujejo Slovenci in Hrvati v »ilirsko kraljestvo«, ki bi vsaj kulturno vzajemno delovalo in konkuriralo s Hrvatsko in Bosno.

Toda Nemcem se ne gre danes za dohode do morja, ampak za to, da si ustvarijo monopol na cesti do Adrie in da zavladajo ob primorju sami mestu tamošnjega domačega prebivalstva.

Povdarjam, da bi z jugoslovansko državno tvorbo v okvirju monarhije ne bile oškodovane nobene bistvene koristi Nemcev. Tembolj velja to o krištih celokupne monarhije. Slučaji Švedske — Norveške na eni strani, Švice, Amerike in Nemčije na drugi, dokazujo jasno, da večje število delnih držav nikakor ne izpodkopuje obstoja monarhije, pač pa dualizem. In federalizem nikakor ni nevarnejši kot dualizem. Sicer pa zadovoljna ljudstva nudijo močnejše zagotovilo kot vse umetne nasilne odredbe. Istotako tvori ravnovesje narodov boljše poroščvo za neodvisnost monarhije od inozemstva kot nemška nadvlada v cisaljanju.

Glavni ugovor centralistov je: Slovanske države v okvirju monarhije bi bile popolnoma podvržene vplivu držav sporazuma, bi bile samo eksponentne entente, torej v gotovem oziru notranji sovražnik in orodje naših sedanjih nasprotnikov.

Taki trditvi moram kot nepriškrški in pravičen Nemec odločno ugovarjati. Nemško-avstrijska politika stoji žalibog na zelo omejenem stališču. Slovenci in Hrvati so se v tej vojni bojevali za Avstrijo z občudovanja vredno hrabrostjo. Čast komur čast!

Tem bolj gotovo je da bodo v slučaju izpolnitve svojih želj, se oklenili države.

Te simpatije do držav sporazuma so samo pojav odpora proti nemško-mažarskemu sistemu. Če ta odpade, odpadejo samoposebi vse simpatije za entento, ki niso posebno Jugoslovane tudi sedaj zadržavale, da ne bi izvršili svoje dolžnosti. Dajte Hrvatom lastno državo, kot jim pritiče na podlagi zgodovine in naravnega prava. In ti ne bodo nobeni stražarji Anglije in Rusije, ampak zvesti stražarji Avstrije na Balkanu in ob Adriji.

Prepričan sem, da bo načelo brez pogojne enakopravnosti kljub vsem oviravaju praznovo svoje zmagovalje, prospeh Avstrije in katoliške misli.«

Tako izvajanja Nemca, ki so redka svetla točka na obzorju nemške zagrizenosti, kratkovidnosti in zaslepjnosti.

Nemško in nemško časopisje pa objavlja te dni pridružitveno izjavo za jugoslovansko deklaracijo kot so jo podale slovenske stranke z našim knezoškofov dr. Jegličem na čelu.

To je naš program, to naša zahteva!

Ustavljen napad na gori Sv. Gabrijela.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 20. septembra. Uradno:

Ustavljen je v našem ogaju italijanski napad na gori Sv. Gabrijela, ki so ga izvedli brez obstreljevanja.

Na Colbriconu je poizkušal sovražnik napasti, ko je prej razstrelil podkop, a so ga nasi učinkujče zagrabili že v njegovi prizapravljeni postojanki.

Število ujetnikov pri Cerzunu se je povisalo na 11 častnikov in 516 mož.

Boji z Italijani.

Dunaj, 20. septembra. (K. u.) Vojni tiskovni stan:

Ob Soči.

se je borila včeraj pehotna le na Banjski visoki planoti in na gori Sv. Gabrijela. V južnem delu visoke planote so Italijani ponosni po kratkem, krepkem obstreljevanju dvakrat napadli. Na posameznih mestih se je posrečilo sovražniku, da je prišel do naših ovir. Ogenj pehoti in ročne granate so ga vselej prepodile. Italijani so

sinoči zopet poizkušali napasti brez obstreljevanja s topovi na gori Sv. Gabrijela, da bi nas presenetili. Pehotna je na več točkah napadla naše posajoanke, a jo je vrgel ogenj naših topov in pehoti. Sicer so na posameznih delih bojne črte Italijani močnejše streljali s topovi. V dolini Soče med Svetim Goro in Sabotinom smo opazovali velik požar v zvezi z tem rebojami.

Koroško bojišče.

Na Vršiču se je ponesrečil ponoven napadnji poizkus na čuječnosti posadke vognju naših topov.

Bojna skupina maršala barona pl. Conrad-a.

Na Colbriconu, 2604 metrov visokem gorovju južno od doline Travignolo so izvedli Italijani včeraj popoldne močno razstrelbo; prej so eno uro streljali z bobnečim ognjem; v malu prostor so izstrelili približno 1000 krogelj in 600 min. Naši topničarji so kljub višini obstreljevali več ur na napad pripravljene stotnje, ki se za to niso upale napasti.

V ozemlju Adamella je drzna naša patrulja ujela pet mož in zaplenila tri strojne puške.

Italijansko uradno poročilo.

19. septembra. Na raznih točkah tiolskega pozorišča smo s poizvedovalnimi četami in s streljanjem živahno zaposlevali sovražnika in poškodovali njegove zake. V smeri Sarcano (Val Sugana) se je posrečilo našim oddelkom, da so prodriči čez sovražne vrste ob potoku Maso, kjer so ujeli do 200 mož. Na Banjski visoki planoti smo odločno odbili sovražne delne napade. Sovražnik je razstrelil 16, t. m. velik pod-

kop pred našimi postojankami na Cengie-Martigni. Čuječnost in brzina branilcev sta preprečila podjetje, ki se je popolnoma izjavilovo.

Zakaj je Cadorna živahno na Banjski visoki planoti nastopal.

Cadorna, 20. septembra. Cadorna je zadnje dni na Banjski visoki planoti živahnejše napada, da je prikrival premikanja svojih čet. Italijani so izgubili v enajstih bitki pri Soči nad četr milijona mož, ki jih izčrpava. Boji na Banjski visoki planoti zaključujejo enajsto soško bitko.

Francijo Italija skrbi.

Berna, 20. septembra. Francoski vladni krogi se bojejo poloma v Italiji, ker so se Italijani vojske popolnoma naveličali. Položaj v Italiji je resen.

Angleži na italijanskem bojišču.

Lugano, 20. septembra. »Corriere della Sera« javlja: Angleški vojni državni tajnik lord Derby se je pripeljal te dni na italijansko bojišče, spremjal ga je več angleških generalov. Sprejem ga je C. C. Ferry.

Italijanska nečlovečnost.

Patricijski Karel Seidel je izvedel na zapisnik, da je bilo obležalo na nekem mestu jugozapadne fronte med zidnimi oviram, da pet do šest ranjenih naših vojakov, ki so klicali na pomoč. Italijani so namestili na te vojake strojne puške in jih posrelili; ko se je pozneje zopet oglasilo klicanje na pomoč, so iznova zaropatale strojne puške, dokler ni onemel zadnji glas — vsi ranjeni vojaki so bili mrtvi.

Italijansko časopisje in resnica.

Učenjščimi izmišljenimi poročili ljudstvu učenjščimi izmišljenimi poročili ljudstvu prikriti oziroma olepšati neuspeh 11. soške bitke. Med drugim ponatiskujejo laški listi po pariških vest, da je minoli teden italijansko zračno brodovje bombardiralo Dunaj.

Italijanski kralj v Rimu.

Berlin, 20. septembra. »Matin« javlja iz Rima: Dogodki v zgornji Italiji so prisiliti kralja, da je prišel iz glavnega stana v Rim, kjer je predsedoval kronskemu svetu, ki so se ga udeležili vsi ministri. Zelezniški promet iz Rima v zgornjo Italijo so ustavili.

Protivojski pokret v Italiji.

Garić, »Züricher Post« javlja iz Milana: »Popolo d' Italia« je pisal: Deželo zastruplja propagando pobitošči in izdaljstva, ki se izvaja na tisočem načinov. Na predvečer tretje vojske pozimski velja minožicam geslo: »Bože zime ne več v streških jarkih!«

Geni, 20. septembra. Nemiri v Italiji so resnejši, kakor se sodi, a vsel modrega nastopa oblasti je že večinoma mirno, dasi še stavkajo. V Turinu so zelo razburjeni, ker se boje, da ne bi zopet izbruhnili izgredi.

Lugano, 20. septembra. V Milanu in drugod so prirejali velike shode za mir. Socialistični poslanec Lasari je pozival delavce, naj izsiltijo mir. Cadorna je brzojavil z bojišča v Milan, da bi se zdaj Italiji odločilna ura in da vsak nemirnež izdaja domovino. V Turinu je takorekoč glavni stan Giolittijevi pristašev, Milan pa socialistov. Giolittijevci in socialisti so nastopali skupno.

Proti vstašem v Italiji nastopa Franco in Angleži.

Cadorna, 18. septembra. Iz Lugana: Čete so se v več slučajih branile, da bi odrinile na bojišče. Italijansko vojno vodstvo zato jemlje vojake in mest, da jih odtegne vplivu civilistov. Proti vstašem, tako pravijo, odpošljajo francoske in angleške čete.

Proti socialistom v Italiji.

Amsterdam, 20. septembra. (K. u.) »Central News« poročajo iz Petrograda: Začasna vlada je preklicala zaporno povelje proti košarkemu hetmanu Kaledinu. Iz zaopra so izpustili poslanca dume Puriškoviča.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6. — Račun počlane hranilice avstrijske št. 24.797, ograke 26.511, boni.-hero. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Lugano, 20. septembra. »Il Fronte Interno« objavlja okrožnico revolucionarjev socialistov, s katero so pozivali na preobrat in na odločen nastop za takojšen mir.

Brezuspešen ruski napad v Bukovini.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 20. septembra. Uradno:

Rusi so poizkušali napasti pri Arbori v Bukovini po močni pripravi s topovi. Naš ogenj je razkropil čete, ki so napadli in jih prisili, da so se vrstile v izhodne jarke.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 20. septembra. Velika glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavarskega.

Pri Dvinskem, ob Stohodu, pri Brodih in pri Tarnopolu so s topovi živahno streljali.

Bojna črta generalnega polkovnika na vodovode Jožefa.

Rusi so napadli v Bukovini zahodno od Arbore. Naš obrambni ogenj jih je vrgel v njih jarke, z ognjem strojnih pušk so jih poizkušali iznova prisiliti, da bi bili napadli.

Nagadi pri Arbori.

Dunaj, 20. septembra. (Kor. ur.) vojni tiskovni stan: Sovražnik je včeraj popoldne pri Arbori južno od Radavca napadel naše postojanke. Naš uničevalni ogenj ga je pregnal. Vtis smo dobili, da Rusi zopet uporabljajo staro Brusilovo prakso, s katero branijo zadaj razvrščene strojne puške na napad določenim četam, da se ne morejo umakniti. Sicer se s cele bojne črte poroča, da so pričeli zopet živahno streljati.

Finančno ministristvo in tvornice presejajo iz Petro

Carja in carico pomiloste?

»Petit Journal« poroča iz Petrograda, da je republikanska vlada sklenila, carja in carico pomilostiti. Carjeva družina dobi prostost, kakor hitro bo ustavodajni zbor potrdil republikansko državno obliko.

Veliki knez Mihail aretran.

Bern, 20. septembra. »Temps« poroča iz Petrograda: V Gačinu so zaprili velikega kneza Mihaela Aleksandroviča, dasi ni bil v nikakri zvezi s Kornilovim pokretom.

Poseben mir z Rusijo?

Amsterdam 19. septembra. (K. ur.) Neki ruski poslanec ki se je vrnil iz Londona, sodi, da bo predlagala Rusiji v treh ali štirih mesecih osrednjim velesilam poseben mir.

Izjavljena sprava med Srbi in Italijani.

Lugano, 20. septembra. Odstopil je dosedanji srbski poslanik v Rimu Ristič, ker so se razbila spravna pogajanja med Srbijo in Italijo.

Mirovni pokret.**Nova mirovna nota sv. očeta.**

Genf, 20. septembra. »Matin« in »Petit Journal« poročata iz diplomatskih virov, da bo sv. oče poslal odgovor osrednjih velesil sporazumu in pa istočasno izročil novo mirovno noto, ki bo izpopolnjevala odgovor osrednjih velesil.

Predznaki miru.

Monako 20. septembra. (Kor. ur.) O stališču nemške vlade gide na Belgijo poročajo »Münchener Neueste Nachrichten« iz Berlina: Bodočnost Belgije se seveda ne more rešiti samostojno, marveč le skupno z ostalimi vojnimi in mirovnimi vprašanjimi. Nemška vlada sodi z ljudskim zastopstvom, da se mora zasedovati sporazum in nagodba, ne pa osvojitev, seveda le, če se tudi sovražniki odpovejo osvojitev in iščejo sporazuma in sprave. Pripravljeni smo, da obnovimo Belgijo, a zagotoviti se mora obstoj raznih narodnosti, ki bivajo v Angliji in da se tudi dejansko neutralnost Belgije zajamči. Dokler se vsa mirovna vprašanja ne rešijo, seveda Belgija kakor vsa druga zasedena ozemlja jamči za naše zahteve. Kancler bo o teh vprašanjih najbrže govoril 27. t. m.

Kristianija, 20. septembra. (Kor. ur.) »Tidnings Degen« poroča iz Londona: Na Nizozemskem se govori, da je nemška vlada opustila misel o nadzorstvu Belgije in se prilagodila angleškim nazorom.

Kodanj, 20. septembra. (Kor. ur.) »Politiken« in »Berlingske Tidende« poročata iz Londona: Vesti iz Nizozemske in Švicer, da se Nemčija odpoveduje gospodstvu ali nadzorstvu nad Belgijo, so zelo presenetile.

Stockholm, 20. septembra. (K. ur.) »Daily News« zahtevajo, naj Nemčija takoj naznani svoje mirovne pogoje, ker bi sicer zavezniki kaznovali Nemčijo tako, da bi za vsak mesec zavlačevanje izključili Nemčijo dva meseca s svetovnega trga.

Angleži poizvedujejo o miru. — Vprašanje Belgije.

»Lokalanzeiger« poroča, da so Angleži zadnje čase res pustili poizvedovati pri Nemčiji glede na Belgijo. Neobvezno se je tudi Angliji odgovorilo. Iz Berlina se dalje javlja da bo nemški kancler v četrtek nemškemu državnemu zboru poročal o belgijskem vprašanju. »Deutsche Tageszeitung« poročajo vesti, da se je nemška vlada dejansko odpovedala nadzorstvu nad Belgijo. Merodajni činitelji so to sklenili v navzočnosti nemškega cesarja. »Deutsche Ztg.« pravi: Anglija je nemško vlado vprašala, kakšno stališče da zavzema glede na Belgijo. Nemška vlada je izjavila, da se za Belgijo ne interisira.

Nemci se odpovedo Belgiji?

»Zeit« poročajo iz Berlina z ozirom na nasprotuječe si mnenje nemškega časopisa glede belgijskega vprašanja v nemškem odgovoru na papeževi mirovni noto:

Nobenega dvoma ni, da nota pritrjuje papeževim predlogom. Ker pa papeževa nota označuje upostavo Belgije kot neobhoden pogoj za mir, ima »Vorwärts« prav, če piše: Papeževi noti pritrdiriti se pravi, izjaviti se pripravljenega upostaviti Belgijo.

Vprašanje miru v francoski ornic.

Pariz, 19. sept. (Kor. ur.) Agence Havas: Na poziv nekega poslanca, naj se zunanjji minister Ribot izjavil o dogovorih med zavezniki je odgovoril francoski zunanjji minister Ribot: Pred tedni sem izjavil, da lahko obavim

pripravljeni spise; objavim jih labko jutri. Iz Petrograda so nas naprosili, naj objavo odgodimo. V težavnem položaju, v katerem se naš veliki zaveznik nahaja, ne smem njegovih težav še povečavati. Te borbe nismo pričeli z vojnimi smotri in zahtevamo le pravico. Francija noči nobenemu delati sile, ona zahteva trajen mir. Če zahtevamo naj se vrneta Alzacija Lorena, se borimo za kršeno pravico. Povračilo Alzacije Lorene ne zadošča. Zahtevamo obnovitev škode. Nočemo se măševati, kazem, ki jo želimo naložiti našim napadalcem ni denarna kazem, marveč le povračilo uničb. Potrebna so jamstva. Stati mora za podpisi nemške vlade tudi nemški narod. Glede na odgovor noti sv. očeta počakamo odgovora osrednjih velesil. S 378. glasovi so nato pritrdirili izjavam vlade. (Opozoriti moramo, da Ribotov govor ni takoj bojivit, kakor govor francoskih ministrov še nedavno. O. ur.)

Vprašanje svetovnega miru.

V Biberachu je govoril v nedeljo Erzberger. Rekel je: Nemški odgovor na mirov. noto sv. očeta bo zelo aneksioniste razočaral. Odgovor se je sestavil 10. septembra cesar je pritrdiril. 15. septembra so odgovor izročili nunciju v Monakovu. Svetovnemu miru se približujemo z velikimi koraki. Temeljibо na mirovni resoluciji državnega zbora z 19. julija. Belgijsko vprašanje je težavno a se bo rešilo. »Times« poročajo, da je 10. septembra angleški minister Herbert Samuel rekel: Ne bili bi iskreni če bi rekli, da je misliti na mir. Nemci so dosegli preveč vojaških uspehov da bi pritrdirili miru, kakršnega hočajo Anglia in njeni zavezniki. Milanski dopisnik »Daily Telegraph« pravi: Odgovor osrednjih velesil na noto sv. očeta bo s svojo miru prijazno vsebino presenetil. Na Dunaju so zelo optimistični in pričakujejo da se sklene mir še pred zimo.

Na jugu.**NEMŠKO URADNO POROČILO.**

Berlin, 20. septembra. Veliki glavni stan:

Le v ovinku Črne so se življeno borili, sicer nič važnega.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

Boji na Zahodu.**NEMŠKO URADNO POROČILO.**

Berlin, 20. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Rupreha Bavarskega.

Na Flanderskem se je nadaljeval močan topniški boj podnevi med gozdom Houtholster in Lyson z neznanjano besnostjo. Najbesnejši ognjeni sunki so se menjali na posamezne odseke našega obrambnega pozorišča. Noč ponomočnega boja artiljerijskih množic ni prekinila. Silovitemu bobnečemu ognju so sledili zgodaj zjutraj po dosedanjih poročilih močni angleški napadi.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Francozi so napadli včeraj zjutraj in zvečer pred Verdunom pri višini 344 vzhodno od Samognieuza, kjer so bili že prejšnji dan krvavo premagani; dosegli niso ničesar.

Sestrelili smo 20 sovražnih letal; podnarednik Thom je tudi včeraj dva sovražnika premagal.

Nova bitka na Flanderskem.

Berlin, 20. septembra zvečer. Veliki glavni stan:

Bitka na Flanderskem se bije na nadaljnji črti Angležev mod Langemarcka do Holleke.

V najsprednejšem delu našega obrambnega odseka se od jutra ljuto bijejo.

Pred novo bitko na Flanderskem.

Berlin, 20. septembra. Wolff: Na Flanderskem so Angleži po močnejših bojih zadnjih dni zopet napadli. Izredno besno so ves 19. september obstreljevali nemške postojanke. Ogenj se je tekom dne trikrat in sicer rano zjutraj, ob 11. uri dopoldne in ob 5. uri popoldne povišal v bobneči ogenj. Bobnečemu ognju zjutraj pri Saint Julianu ta sledila dva napada več bataljonov, ki smo ju obakrat odbili.

V okolici Langemarcka se napad v nemškem uničevalnem ognju ni razvil. Celo noč so močno streljali. Ogenj se je ob 5. uri 30 minut zjutraj povišal od Langemarca do prekopa Ypern-Houthen v močan bobneči ogenj. Kmalu na to je angleška pehotna na široki bojni črti napadla. Boj se bije z vso silo. Tudi na ostalem an-

gleškem pozorišču se je povisal ogenj deloma do večje moči.

Na bojni črti pri Aisne, severno od Reimsa in v Champagni so sicer močno streljali, a boji so se bili le z močnejšimi sovražnimi patruljami, ki smo jih odbili.

Pri Verdunu so napadli Francozi kljub strašnimi izgubami, ki so jih imeli 18. septembra, zopet z močnimi silami na obeh straneh višine 344. Njih načrt smo pravočasno pregledali in namerili na sovražnika uničevalni ogenj. Francoski nastakovani valovi so se povsod zrušili; napadaci niso nikjer dosegli nemških črt.

Na morju.**Podmorski čoln uničil letalo.**

Berlin, 20. septembra. Uradno:

Uspehi podmorski čolnov na Atlantskem oceanu in na Severnem morju: 4 parniki, 1 jadrnica, ena ribiška ladja.

Neki naš podmorski čoln je uničil 17. t. m. v Hoofdenu francosko letalo »D 40«; ujet je letalec: dva častnika in enega mehanika.

Načelnik admiralnega štaba mornarice. Angleži izgubili v enem mesecu nad milijon ton ledilnega prostora.

Genf, 20. septembra. Španske liste poročajo iz New Yorka: Na mornariškem posvetu se je poročalo, da so izgubili Angleži v enem mesecu ladij, ki so se potopile po minah ali so jih uničili podmorski čolni, v obsegu nad milijon ton.

Berlin, 20. septembra. Wolff: Angleški parnik Ryden Hall, o katerem se danes poroča, da je potopljen, je vozil polno pšenice, da bi zadoščala za cel teden peki kruha Badenski in Heski.

Nofranja politika.**Nemci in dr. Seidlerjev kabinet.**

Glede na vest, da so nemški nacionalci zadovoljni z dr. Seidlerjem, piše današnji »Grazer Tagblatt«: Kakšna dejanja naj pričakujemo še od dr. Seidlerja, ki je sopodpisal proglašenje amnestije in je vzel v kronske svet prvega Slovenca, a zato mirno spravlja brce od Slovencev in Čehov, nam ni prav razumljivo.

Novi veliki župani na Hrvatskem.

Velikim župom bodo v kratkem imenovani: za Zagreb Ljuba Babić Gjalski; za Požego dr. Vaso Belošević; za Varaždin baron Amon Rukavina; za Liko in Krbavo dr. Mile Miskulin; za Bjelovar-Križevac dr. Nikola Fugger. Na svojih mestih ostaneta baron Adamovich (Ossek) in baron Zmajčić (Ogulin).

Rašin in Kramar zopet promovirana doktorjem.

Iz Prage poročajo: Poslanec dr. Alojzij Rašin, ki je bil na podlagi amnestije spuščen iz zapora, bo v soboto slovensko že tretjikrat promoviran na praškem vsečilišču doktorjem prava. Enkrat je že izgubil svoj doktorat vsled znane razprave proti omladinici. Sedaj bo dobil že tretjič doktorat. Tudi poslanec dr. Kramar, ki je v Berlinu študiral, toda bil v Pragi promoviran, bo dobil sedaj že drugič svoj doktorat.

Nabirajte užilne gobe!

(Dalje.)

E. Posebna navodila.

Nekatere gobe že lahko spoznamo po vonju ali okusu, če so užitne ali ne. Košček vsake gobe lahko zgrizemo, da spoznamo njej okus, pa se ni treba batiti, da bi se pri tem zastrupili, ker nobena gliva ni toliko strupena.

Neužitne so vse gobe, ki so slabega vonja ali okusa, čeudi niso strupene, ker smrdljivih ali preveč grenačnih gob vendar ne bomo jedli.

Podobne gobe združujemo v skupine. Za nas so najvažnejše sledeče skupine:

I. skupina: luhnjaste in cevaste gobe.

Spoznamo jih po kratkih, ozkih cevkah na spodnji strani klobuka.

1. Pri cevastih gobah se spodnja cevasta plast lahko odloči od klobukove meče in tudi cevi druga od druge, stoje na tem skupaj druga poleg druge. — Plodilščo (t. j. bet ali kocen ali pecelj s klobukom vred) je pravilno razvito in bet stoji sredi klobuka; med temi je tudi naš jurček ali globanja.

2. Strupena goba je leena med njimi: vražja globanja (boletus satanas); sumljive so štiri.

Užitne so vse cevaste gobe, pri katerih je spodnja plast klobuka ali bela, ali rumena ali zelenasta ali siva; ali pa če ima bet na sebi kožnat kolobazček (obroček).

Varovati se pa moramo vseh tistih cevastih gob, pri katerih je spodnja plast klobuka rdeča ali sploh rdečasta.

Niso sicer vse cevaste gobe strupene, pri katerih je snodnji konec cevke rdeč, ali vse strupene cevaste gobe imajo vedno rdečo ali rdečasto odprtino cevk.

Ako se izogibljemo še tistih gob, ki imajo zelo rdeče bete, potem se nam ni treba batiti zastrupljenja s cevastimi gobami.

Pri luknjastih gobah so cevke ne dače odlečiti od klobukove meče, in tudi med seboj so trdno zraščene. Večinoma so te gobe neužitne, ker so preveč zategle ali celo popolnoma olesenele, ter rastejo navadno na drevju (kresilna goba). Plodišče je večinoma nepravilno ali celo brez beta.

Luknjaste gobe z mehkim plodiščem so užitne in nekatere prav dobre. Strupeni nobeni med njimi.

Neužitne so torej luknjaste gobe:

1. ki so rdeče pod klobukom;
2. ki imajo rdeč bet;
3. ki so slabega vonja ali okusa;
4. ki so zaradi olesenosti pretrede.

Vse druge luknjaste ali cevaste gobe lahko uživamo brez vsega strahu.

II. skupina: lističaste gobe ali tudi glice imenovane.

Lističastih glice nahajamo povsod največ in sicer glede raznih vrst, pa tudi glede števila.

Spoznamo jih

— Pisatelj stotnik F. Masej umrl. V Pulku pri Oberhollabrunnu je nagloma umrl slovenski pisatelj, c. kr. stotnik v pok. Frančišek Masej. Zadela ga je kap. Njegov roman »Gospodin Franjo« je izdala »Slovenska Matica«. Pokojnik je pisateljeval pod psevdonimom Podlimbarski.

lj Dvojni jubilej. V nedeljo, 16. septembra 1917, je obhajal eden najuglednejših Novomeščanov, g. mag. ph. J. Bergmann v ožjem krogu odličnih povabljencev 50letnico svoje dobe in 25letnico kot lastnik lekarne v Novem mestu.

— Poroke. Dne 19. t. m. se je v Novem mestu poročila gdčna, Santa Košiček, hčerka posestnika Fr. Košička iz Novega mesta, z g. Hubertom Müller, vicestrazmojstrom. — Poročil se je dne 20. t. m. v Novem mestu g. Janez Komelj, delovodja pri črnovojniškem delavskem oddelku, z gdčno, Frančiško Turk. Obilo sreček.

— S pošte. Razpisano je poštarsko mesto v Gorenji vasi (I/4), poštnega ekspedienta mesto v Klancu (III/5) ter poštarsko mesto na Opčini (I/4). Prošnje je vložiti v teku treh tednov.

Iz Vremške doline. Pod požrtvalnim in izredno spremnim vodstvom načelnika cestnega odbora za senoženski okraj, g. Ivana Može, se je lansko jesen dovršila poprava deželne ceste Senožče-Vreme. Cesta, ki je približno 8 km dolga, je bila preje na nekaterih mestih samo po 2 m široka in na obeh straneh obdana z visokimi poljskimi zidovi, tako da se tudi le dva voza, ki sta si prišla nasproti, nista mogla ogniti. Pozimi je nanesla burja na ozko zapaženo cesto silne množine snega, tako da je stalo kidanje snega leto za letom po 500—600 K. Sedaj je cesta povsodi razširjena na vozno širjavo 5 m. Za kidanje snega se je lani izdal le 70 K. Torej se bodo že v tem oziru popravni stroški v znesku 4000 K obrestovali. Zelo smo hvaležni g. cestnemu načelniku za njegovo vzorno in požrtvalno delo. Sedaj bi želeli še to, da bi se na omenjeni cesti kolikor može odpravili silno težavni in nevarni klanci: pri Jamijah, Gabrških stajah in Gabru. Seveda bi se moral delati na pametnejši način, kakor se je delalo svoj čas, ko je eden prejšnjih načelnikov izpeljal cesto na vrh Gaberka še po nevarnejšem in strmejšem klancu, nego je bil stari.

Pritožbe z Dolenjskega. (Mesnica v Št. Vidu.) Z Dolenjskega smo prejeli: V Št. Vidu pri Tatčini imamo mesnico, ki prekrjuje meso za deset občin. — Do sedaj, študi v vojnem času, je ta količina kolikor toliko še zadostovala potrebam, kajti dobavala je dovoljenje ubijati vsaki teden dve govedi in prodajati meso občinstvu. Od danes naprej so pa tej mesnici prikrajšali to pravico in dolčili, da sme vsaki mesec ubijati le eno goved v največji teži 6 stotov (600 kg). Zlog tega je občinstvo tako prikrajšano na dobavi mesa, da se moramo pritožiti javno, kajti na deset občin pride le 600 kg mesa na mesec. Omeniti moramo, da je pri nas mnogo beguncov z Goriškega in sicer duhovnikov, uradnikov in učiteljev, ki so vsi že upokojeni. Poleg tega je mnogo inteligence, ki rabi vsak dan meso. Pomisli moramo tudi, da je med temi mnogo starih in bolnavih ljudi, ki morajo vsak dan živeti od mesnih jedi. Prosimo slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Litiji, naj v dobrobit tem ljudem in drugim priletним in bolehnim ljudem pripomore k temu, da bode smela mesnica v Št. Vidu kakor do sedaj, prodajati meso v običajni količini, kajti vsled pomanjkanja masti in druge zabele ni mogoče se hraniti z drugimi jedmi, ker se večkrat še celo za drag denar ne dobi živeža za vsakdanje potrebe. — Stari, bolehati in ragnim telesnim nadlogam podvrženi ljudje ne morejo živeti le od krompirja in fižola, koji se ali ne dobi, dočim se z malenkostnimi mesnatimi jedmi lahko izhača. — Potrebne pomoči prosimo od merodajnega mesta.

— Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se šolski pouk za enkrat ne more pričeti, ker je vojaštvu vse v ta namen najete prostore zaseglo. Kje in kdaj se bo začelo poučevati, se bo svoječasno naznanilo. Učenci tega zavoda, ki želijo svoje študije takoj nadaljevati, naj prosijo za vsprijem ravnateljstva ljubljanskih gimnazij.

Pogajanja med Ameriko in Japonsko.

Kakor poroča »Petit Journal« iz Washingtona, so se začela pogajanja med Ameriko in Japonsko. Med drugim gre za dobavljanje jekla Japonski, da bo mogla uresničiti svoj obsežni mornariški program. Iz vsega je pa videti, da delajo važna diplomatična in politična vprašanja, ki vise med Ameriko in Japonsko, velike ovire, ki jih pa upa Lansing vse premagati.

Primorske novice.

Gg. deželni poslanci goriški Franc Grilč, Anton Mikuž in Ivan Rojec so vladu naprošeni, da lagovljijo naznaniti čimpreje svoj sedanji naslov odboru za obnovitev Goriške v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Ni res, da bi bili izpustili iz zapora Ottona Schimmer v Trstu, ki je osumljen, da je zadavil svojo ženo in dva otroka.

— Lurško Marijo je hotela opleniti. 19. t. m. zarana je stopil v kapucinsko cerkev na Reki pater Spiridion. Zasljal je v cerkvi sumljiv šum. Umaknil se je nazaj v samostan in poklical še druge brate. Sli so v cerkev in našli pri lurški Mariji 18letno dekle, ki je bila že odprla stekleno omaro in se pripravljala, da opleni Marijin kip dragocenosti: zlate krone, vredne 8000 K in drugih kamenov vrednih 16.000 K. Dekleta so izročili policiji. To je bilo že osmič, da je p. Spiridion presestil cerkvene tatove.

Ljubljanske novice.

lj Pogreb prošta Janeza Sajovica se je vršil včeraj dopoldne. Knezoško dr. Anton B. Jeglič je blagoslovil truplo ob pol 10. pred hišo, na kar so truplo prenesli v stolnico. Tu se je vršila ob asistenci celega stolnega kapitlja slovensa črna maša, med katero so izvajali pod vodstvom preč. g. Premrla Rizkovskijev »Requiem«. Pogreb je vodil prevzvani knezoško sam v spremstvu celega stolnega kapitlja. Pogreba so se udeležili: dež. predsednik grof Attems, deželni glavar dr. Šusteršič, dvorni svetnik vitez Laschan, inful. prot. dr. Elbert, župan dr. Tavčar, finančni ravnatelj dvorni svetnik Klement, višja finančna svetnika Avian in dr. Thomann, fin. svetnik Pogačar, šolska nadzornika dr. Bezjak in dr. Opeka, sodni nadsvetnik Vedernjak, sodni svetnik Regally, muzejski ravnatelj prof. dr. Mantuuni, magistratni ravnatelj Lah, častni kanonik prof. dr. Svetina, okrajni šolski nadzornik Gabršček, ces. svetnik Röger, veleposredni Kosler, končno veliko duhovščine iz mesta in z dežele.

lj Članica dunajske dvorne opere G. Foerstel — danes zvečer v deželnem gledališču. Še enkrat opozarjam, na veliki glasbeni užitek, ki nam ga bo nudil danes ob pol 9. uri zvečer koncert velike umetnice komorne pevke G. Foerstel v deželnem gledališču. Glas umetnice je izredno močan, lep in prikupljiv do najvišje višine. Pri tem pa je glas popolnoma čist, tako da se uho ne utradi. Njeno izvajanje je polno umetnosti, vsak glas, vsaka nota nam da občutiti notranjo duševno in tehnično veličino. Kritike listov svetovnih središč jo proslavljajo kot eno največjih pevskih umetnic. Le izrednemu slučaju se je zahvaliti, da to veliko umetnico moramo danes zvečer čuti v Ljubljani v deželnem gledališču. Predprodaja vstopnic danes od 4. ure popoldne dalje.

lj Ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil nadzdravnik g. dr. Fr. Virant 22. polj. lov. baona.

— Odlikovanje. Cesar je podelil višemu finančnemu svetniku pri finančni prokuraturi v Ljubljani dr. Rudolfu Thomanu častniški križ Franc Jožefovega reda, v priznanje izvrstnega službovanja v vojni.

lj Najvišje pohvalno priznanje z meči sta dobila asistenčna zdravnika garnizionske bolnice štev. 8 dr. Viljem Freisinger in dr. Valter Orlicky.

lj Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani naznana svojim članom, da se vrši v nedeljo, dne 23. septembra 1917, ob desetih dopoldne redni občni zbor za leto 1916. K obilni udeležbi vabi odbor.

lj V Gradaščici je utorila triinpolletna Štefanija Kosi.

lj Odpiranje in zapiranje trgovin. Gremiški trgovci v Ljubljani naznana sl. občinstvu, da bodo ljubljanski manufakturisti odpirali in zapirali svoje trgovine sledeče: od 19. septembra do 31. oktobra t. l. bodo odprte trgovine od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure popoldne; od 1. novembra t. l. do 28. februarja 1918: od 8. do 12. ure in od 2. do 4. ure; od 1. do 31. marca 1918: od 8. do 12. ure in od 2. do 5. ure.

lj Nedoraslih otrok ne pošiljajte po blago! Stranke pošiljajo zadnje čase nedorasli otroke v cerkev sv. Jožefa po blago. Večkrat se drenajo med odraslimi pet do šest let starimi otroci, ki sežejo s čelom komaj do blagajnske mize, prinesajo v papir zavit denar in večkrat niti ne prave vsote. Ker se s tem zadržuje poslovanje, opozarjam vse stranke, da smejo odslej dalje po blago le nad deset let starimi otroci. Vratujte je naročeno, da ne bo pustil manjših otrok v cerkev.

lj Meso na rdeče izkaznice. Stranke, ki imajo rdeče izkaznice brez črke A, prejmejo meso v soboto, dne 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: Od 1. do pol 2. ure štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. ure štev. 200 do 400, od 2. do pol 3. ure štev. 400 do 600, od pol 3.

do 3. ure štev. 600 do 800, od 3. do pol 4. ure štev. 800 do konca. Kilogram stane dve kroni. Ena oseba dobi četr kilograma, dve osebi pol kilograma, tri do štiri osebi tri četr kilograma, pet do šest osebi 1 kilogram, 7 do 8 oseb en in četr kilograma, več oseb pol drugi kilogram. Prinesite drobiž zanesljivo s seboj in pride točno ob urah, ki so tukaj določene. Otrok, ki so pod deset let star, ne pošljajte po meso.

lj Meso na rdeče in rumene izkaznice A. Stranke, ki imajo rdeče in rumene izkaznice, zaznamovane s črko A, dobe meso v soboto, dne 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Od pol 4. do 4. ure pridejo na vrsto stranke z rdečimi izkaznicami A, od 4. do pol 5. ure stranke z rumenimi izkaznicami A. Stranke dobe isto količino mesa, kakor je naznanjeno v razdelitvi mesa na rdeče izkaznice brez A.

lj Meso na uradniške skupine. Stranke, ki imajo uradniške izkaznice, dobe meso v soboto, dne 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso. Od pol 5. do pol 6. ure je na vrsti I. uradniška skupina, od pol 6. do pol 7. ure II. uradniška skupina, od 7. do pol 8. ure tretja, od pol 8. do 9. ure četrta. Cena in količina mesa sta isti, kakor sta označeni v naznanih o razdelitvi mesa na rdeče izkaznice.

lj Drobiz. V naznanih za razdelitev blaga med stranke, ki imajo izkaznice ubožne akcije, opozarja mestna aprovizacija vedno na to, naj pripravijo stranke drobiž. Pripeljilo pa se je parkat, da so posamezniki to naročilo splošno razumeли. Prinesli so s seboj samih vinjarjev in grošev, katerih štetje je blagajničarje še bolj zaposlilo kakor menjavanje debelega denarja. Drobiz v naznanih mestna aprovizacije je seveda umetil tako, da pripravijo stranke točno tisto sveto denarja, ki je potrebnata stranki odmerjeno količino blaga.

lj Prejemnice za milo (žajo) se bodo izdajale trgovcem, ki dosedaj še niso dobili prejemnice, v soboto, dne 22. t. mes. od 9. do 11. ure popoldne v mestni posvetovalnici. Nadaljnje prejemnice se bodo izdajale šele začetkom novembra.

lj Krušne komisije. Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeleže seje, ki se vrši v mestni posvetovalnici v soboto, 22. t. mes., ob pol 12. uri popoldne.

lj Karte za petrolej bodo izdajale krušne komisije. Pravico do ene karte ima vsaka v Ljubljani in Spodnji Šiški stanujoča stranka ako nima v stanovanju ne električne ne plinove razsvetljave. Pravico do druge karte imajo vsi obrtniki ali predložite pri krušni komisiji obrtni list ali koncesijo bodisi za trgovino, obrt ali gostilno, ako nimajo v svojih obratnih prostorih ne električne ne plinove razsvetljave. Isto pravico imajo tudi lastniki kmetijstev za razsvetljavo hlevov id. ako morejo svojo zahtevo zadostno dokazati. Javni uradi, zavodi, bolnice, industrijska podjetja nimajo pravice do petrolejskih kart, ker se bode istim na njih prošnjo izdajalo prejemnice pri mestnem magistratu. Tiskovine za te prošnje se dobe pri mestnem magistratu, soba št. 3, v uradnih urah od 8–12. Drugi obrtniki nimajo pravice do prejemnic. Petrolej na te karte in prejemnice je določen edinole za razsvetljavo. Kdor rabi petrolej za druge svrhe kar za razsvetljavo ali če bi rabil za svoj veliki obrat več kakor 50 litrov petroleja na mesec, naj vloži tozadevno prošnjo na c. kr. trgovsko ministrstvo, oddelek za mineralno olje. V tej prošnji je natančno navesti: 1. Ime proslilca. 2. Predmet tozadevnega obračna ali zavoda. 3. Kraji obrata ali zavoda. 4. Napoved mesecne potrebe. 5. Namen porabe petroleja. Pri potrebi za razsvetljavo ali za drug namen je natančni, koliko odpad od zahtevane množine za en ali drugi namen. 6. Natančno obrazložitev okoliščin, ki opravičujejo zahtevo navedene množine. 7. Navedbo, zakaj se ne more petrolej nadomestiti z drugim materialom ali z drugo razsvetljavo. 8. Napoved zaloge petroleja, eventualno izjavilo da stranka nima petroleja. 9. Izjava, da so podatki navedeni po najboljši vedenosti in vesti. Dan izdaje kart pri krušnih komisijah se bodo pravočasno objavili kakor tudi razdelitveni načrt prodaje petroleja. Na vsako karto bo odpadlo približno pol litra petroleja — tako da dobi upravičena rodbina pol litra, obriniki pa do 1 liter petroleja za mesec september.

lj Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 9. do 15. septembra 1917: Število novorjenčev 23, umrlih 54; od umrlih je domaćinov 15, tujcev 39; med njimi za grižo 2 (med njimi 1 tujec), za jetiko 5 (med njimi 3 tujci), vsled mrtvoudu 1, vsled samomora 1, za različnimi bolezni 45. Med njimi je 39 tujcev, iz prejšnjih tednov 2, iz zavodov 39. — Za infekcioznimi bolezni so oboleni, in sicer: za tifuzom 2 domaćina, 1 tujec in 78 vojakov, za grižo 6 domaćinov.

1 tujec in 25 vojakov, za vratico 1 tujec, za trahomo (egipt. očesna bolezen) 1 tujec.

I Izgubila se je včeraj popoldne od Kolinske tovarne mimo lepne tovarne do Zelene Jame ročna torbica, v kateri sta bile poleg denarja tudi legitimacija glaseca se na ime Marija Bajc. Najditelj naj odda proti nagradi na državni policiji.

Žensko jopicu (površnik) je neka oseba dne 17. t. m. pozabila na klopič restavracije na peronu južnega kolodvora v Ljubljani. Pošteni najditelj naj jo odda kolodvorskemu restavraciju ali pa na pošti ali na kolodvoru v Škofjeloki.

Razne novice.

Miljaderka Vanderbilt poročila navadnega desetnika. Kakor poročajo angleški in amerški listi, se je poročila Gertruda Vanderbilt, hči newyorškega miljaderja Fredericka Vandebilt, v Seafordu, grofija Sussex v Angliji, z navadnim desetnikom kanadskega arnadičnega zbra, Lotquell. Lotquell je rojen Portugalec. Njegov oče je bil učitelj v Cipru in dva njegova brata sta župnika na Portugalskem. Lotquell je poskušal svojo srečo v Kanadi in pri izbruhu vojske je vstopil v armado; ker pa zna komaj brati in pisati, se je povzel samo do desetnika. Pred kratkim je dobil dopust vsled bolezni ter se je šel zdraviti v Seaford. Tam se je spoznal z miljaderko, ki se je vanj zagledala. Poroka se je vršila čisto na tihem, ker se je niso hoteli udeležiti sorodnikov neveste. Gertruda Vanderbilt ima lastno premoženje 20 milijonov dolarjev, torej bo mogla še vseeno živeti, čeprav ji njen oče ne da ničesar.

Kaj bo s Kohnovo zapuščino. Kardinal dr. Kohn je, kakor znano, zapustil svoje premoženje za ustanovitev češke univerze na Moravskem. Proti njegovemu testemu pa je nastopila državna oblast in sedaj se poroča, da je vložil graški finančni prokurator predlog, naj se tretjina Kohnovega premoženja razdeli revežem, tretjina Kohnovim sorodnikom, tretjina pa priprade kapitlu.

Tri milijone žen brez mož. Maurice la Valeffe, ki se bavi zelo veliko z ženskim vprašanjem, piše v zadnjem številki »Journal« o dejstvu, da bo po vojski na Francoskem 3 milijone žena brez mož. Predvsem bo veliko mož pomrlo, a tisti, ki bodo ostali, se bodo težko odločili za ženitev vsled vladajo

nister grof Silva-Tarouca in opozarjal, da se je gozna paša že začetkom vojne dovolila. Lovstvom se je že poleti naznani, da se za zverjad krma ne bo dajala. Po daljši debati je povzel besedo predsednik Seitz in naglasil, da je razprava ustanovila, da je centrala za krmila le pomožni organ prehranjevalnega urada. Pojasnila vlade so vpraševalce zadovoljila; le glede določitve cene otrohom se bo še govorilo.

Sladkorja bo manjkalo. 20. t. m. je zboroval parlamentarni odsek za ljudsko prehrano. Na dnevnem redu je bilo sladkorno vprašanje. Vlada je podala poročilo, iz katerega je razvidno, da letos ne bomo pridelali niti pol milijona meterskih stotov sladkorne pese, dočim je v miru znašal pridelek 7 milijonov meterskih stotov. Vzroki nazadovanja so: omejeno pridelovanje, nezadostno gnojenje in suša. Svoje dolnosti nasproti inozemstvu bo morala država na vsak način izpolniti, zato bo delalo pokritje domače potrebskine največje težave. Tudi se ne bo mogoče izogniti zvišanju cen tako za sladkorno peso kakor tudi za sladkor. Vlada bo spravila v promet večje množine surovega sladkorja, da se prihrani premog za čiščenje, proti čemur pa imajo zdravniki svoje pomisleke. Nova sladkorna kampanja nam ne obeta nič dobrega; računati moremo na približno 6 in pol milijona met. stotov surovega sladkorja, dočim znaša potrebskina 8 milijonov; ker smo vse stare zaloge porabili, se bo morala dosedanja količina, določena na posamezno osebo, znižati. Tudi cene surovemu sladkorju se bodo morale zvišati. Na Dunaju bo stal kilogram očiščenega sladkorja približno 1 K 43 vin.

O inženirjih. O tem se nam še piše: V včerajšnji novici piše dr. ing. Kosol ugovor proti priobčenju, ki ga je objavil »Slovenec« 17. t. m. Kakšen odmev da je napravilo zavarovanje ing. nalova v Avstriji pri inženirjih v Nemčiji. Mora se sicer priznati, da spada duševno vodstvo tehničke vede ene ali druge vrste inženirjem. Dr. Kosol se sicer omeji le bolj na stavbeno stroko. Konstatirati se mora, da dela na raznih tehničnih poljih nebroj delavcev, ki imajo opraviti tudi z duševnimi, tehničnimi proizvodi, je že tako rekoč njuna last, ki pa slučajno niso izšli iz visoke tehnične šole. Drugič pa je treba uvaževati, da vsa teorija brez prakse je le mrtva črka, ki mirno počiva na papirju. V praksi pa se marsikadaj pokaže, da je kaka teoretična stvar v praksi docela neizpeljiva ali pa drugačna, kakor nam jo teorija kaže. Saj imamo britkih izkušenj ravno v sedanjih vojnih. Moramo se torej ogrevati tudi za prakso, posebno še, če se pri tem teorija primerno uvažuje. Dalje so pa teoretične stvari, tehnike, vede, last vsega človeštva in se sme z njimi vsak človek poljubno baviti, vzemimo n. pr. prirodznanstvo, fiziko, matematiko i. dr., brez katerih bi bil vsak napredek tudi v stavbeni tehniki nemogoč. Upamo torej, da je zadeva vsestransko dovolj pojasnjena in je le želeti, da teoretik in praktik združena sodelujeta za splošni prospeh.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosegu svojega nameha poslužujejo celo zavitkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, kar je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zamenijo, morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota, ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti. — C. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani, dne 14. septembra 1917.

Špirita bo v bodoče še manj. Centrala za špirit je sklenila, da bo izdala za čas do 15. novembra le dvajsetinko normalne potrebščine, dočim je dozdaj dajala osminko. Špirit postane torej še večja redkost.

Zemlje bodo najbrže začeli zopet peči v Budimpešti. S tem mislijo prihraniti precej moke.

Izkaznice za obleko izidejo v kratkem. To bo pa malo pomagalo, ker so zaloge domalega izpraznjene. Pomagati namenavajo s papirnim blagom in drugimi nadomestili, ki se bodo pa zlasti pozimi težko obnesla. Smo pač zopet tako dolgo čakali, da so se založili bogataši in da je večina blaga šla na Ogrsko. Sedaj bomo namesto obleke dobili — izkaznice zanjo. Slaba tolažba za teste, katerim je v teh letih obleka docela pošla.

Pomanjkanje krompirja na Kraljevih Vinogradih. »Nar. Pol.« se poroča: Po pravici tozi vinogradsko prebivalstvo, da primanjkuje krompirja. Aprovizacijska komisija je storila vse potrebne korake na pristojnih mestih, da se odpravijo ti ne-

dostatki, obrnila se je tudi telegrafično na ministra prehrane ali vse prizadevanje je bilo brezuspešno. Kako bore malo krompirja je dobila mestna aprovizacija, je razvidno iz dejstva, da je lansko leto dobila občina od 1. julija do 15. septembra 2305 centov, letos v istem času pa samo 344 centov. Občina je svoj čas sklenila pogodbo, da bi bila z najpotrebnejšo množino krompirja (60 kilogramov na eno osebo) preskrbljena, ali vlada še ni potrdila pogodbe.

Trgovina z ovčjimi in jančjimi kožami. Ravnateljstvo za javno preskrbo v Sofiji dopušča trgovino z ovčjimi in jančjimi kožami. Trgovina s takimi kožami je po cenah, ki jih določi ravnateljstvo za javno preskrbo dopustna.

Krompir. Uradno se poroča: Z ukazom z dne 26. julija 1917. l. drž. zak. št. 311, je bila zasežena krompirjeva letina. Popolnoma upoštevajoč neobhodne potrebe kmetovalcev naj ta odredba zagotovi preskrbo tistih slojev prebivalstva, ki sami nič ne pridelajo. Čim je ta namen dosežen, to se pravi, čim so potrebne množine konzumu odkazane ali z vso zanesljivostjo za konzum pripravljen, odpade vzrok zasege in se lahko preostale množine krompirja prepuste prostemu razpolaganju kmetovalca, če je izpolnil oddajno dolžnost. Čim preje se to zgodi, tem preje se lahko odpravi zapora in vrne kmetovalcu prostost razpolaganja. V interesu kmetovalca je tedaj, da hitro izpolni svojo dolžnost glede oddaje oziroma zagotovitev krompirja. Krompirja se bode zahtevalo le toliko, kolikor se ga bo neobhodno potrebovalo. Kmetovalci bodo zahteve lahko izpolnili, ne da bi bilo njih preživljanje ali kmetovanje ogroženo. Da se zagotovi preskrba s krompirjem, se bodo na podstavi ukaza o prometu s krompirjem po deželnih razpisali dobavni kontingenti. Deželnih kontingenti se bodo tekom prihodnjih dni izračunali in potem porazdelili na politične okraje po razmerju njih zmožnosti. Čim bo deželni kontingenec skupaj spravljen, bo dan promet s krompirjem v določeni kronovini na prostoto, pridržale pa se bodo veljavne najvišje cene. Za vsakih 100 kg krompirja, ki se bodo do 30. novembra 1917. l. naložili, se bo dala kmetovalcu premija za hitro oddajo v znesku 5 K, s čimur se bo cena krompirja od 15 do 17 zvišala na 20 do 22 K. V primerih, kadar bo kmetovalec na račun zavoda za promet z žitom ob času vojne, preko 1. decembra 1917 shranjeval krompir na kraju, določenem od zavoda, ali pri sebi, dalo se mu bo še plačilo 2 K za vsak meterski stot. Z vsemi sredstvi je treba na to delovati, da boste vsaj dve tretjini kontingenta naloženi in odpeljani, predno nastopi mraz, ker sicer ne bi bila zagotovljena preskrba neproducentov v zimskem času. — Glede preostale tretjine bo moral zavod za promet z žitom ob času vojne, s podporo političnih okrajnih oblastev in spodaj omenjenih komisij, skleniti posebne dogovore s pridelovalci krompirja in zanesljivo preskrbiti, da se bo krompir pravilno shranil in pozneje oddal. Lastniki hišnih vrtičkov in drugih podobnih malih vrtinarskih obratov se bodo smatrati kot nepreskrbljeni; pridelek se jim bo prepustil kot nameček na porabno množino. — Vprašanje preskrbe je vprašanje države; da se to vprašanje povoljno reši, morajo sodelovati vsi poklicani krogovi. Da se zagotovi preskrba s krompirjem, morajo predvsem kmetovalci nakupovanje krompirja uspešno podpirati. Radi tega je potrebno, da se pritegnejo temu delu zastopniki kmetijstva. Vsled tega bodo pri porazdelitvi deželnih in okrajnih kontingentov sodelovali tudi kmetijski zastopniki. V ta namen se bo ustanovila na sedežu deželne vlade posebna deželna komisija in v vsakem političnem okraju posebna okrajna komisija. Te komisije bodo poslovale kot posvetovalni organi političnih oblastev v vseh zadevah, ki so zvezane z porazdeljevanjem in spravljanjem kontingentov krompirja. V zadevi nakupovanja krompirja in organizaciji nakupovalne službe so bila izdana političnim okrajnim oblastvam podrobna navodila. — Od storjenih ukrepov smemo pričakovati, da bo pereče vprašanje preskrbe prebivalstva s krompirjem — s sodelovanjem poklicanih krogov in s krepko podporo kmetijstva — zadovoljivo rešeno.

Hmelin. Plzenska društvena pivovarna je sklenila kuhati — ker ni sladu — pivno nadomestilo, ki se bo imenovalo »Plzenski hmelin« ali »Plzenska hmelova kapljica«.

Kako se gospodari. Pred nekaj dnevi je prišlo z Dunaja v Solnograd 1000 kg govejih salam, ki so morale biti uničene, ker jih niso mogli porabiti niti za živali. Pred nekaj časom je morala biti zakopana cela pošiljatev ogrskih koštrunov.

Petrolejski viri v Slovakihi. Kakor poročajo »Narodne Noviny«, je obiskal ogrski finančni minister Gratz minuli teden petrolejske vire v Gbelah v nitranski stolici (nedaleč Hodomina). V teh vireh se sedaj nabere na dan po tri vagone in pol

petroleja. Minister je oblubil, da bo vse storil, da se pridobivanje še poveča. Imenovani list pristavlja, da se v bolj ugodnem času na Slovaškem niso mogli odkriti petrolejski vrelci.

Pomanjkanje octa (jesiha) v Šleziji. Za kis je Šlezija — kakor poročajo češki listi — silno v stiski. Če ga človek sploh dobi, stane liter 2 K. Kmetom ga dajejo le v zamenjavo za poljske pridelke in mleko. V zadnjem času so ga začeli posestniki vrtov sami proizvajati. Po vsakem vetrju je po vrteh mnogo sadja po tleh. Tako obtolčeno sadje se torej za kis jako pametno porabi, ki bi se sicer pvarilo in segnilo.

Izvoz jabolk iz Hrvatske je prepovedan.

2000 kart za moko je bilo ukradenih iz pisarne zagrebške mestne aprovizacije.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1:80, za dame K 1:50, za otroke K 1:20. Zaradi drage poštnine priporoča se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri **Peter Kožina & Ko. v Ljubljani.**

Več dobre

zidarjev, tesarjev in mizarjev

sprejme proti dobrimi plači, preskrbi stanovanja in hrane stavbna tvrdka **And. Černe, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.**

Kupi se dobro ohranjen

OLIVER-pisalni stroj.

Ponudbe sprejema pod šifro »OLIVER« uprava lista — 1379.

Samostojen krojaški mojster bi rad začel izvrševati obrt v večjem kraju ter išče zato **primernega prostora.**

Cenj. ponudbe se prosijo na upravo lista pod »Krojač 2375a.«

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah tvrdka 2354

Ivan Jelacinc, Ljubljana, Emonška c. 2.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo prežalostno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo poklicati k sebi našo ljubo soprogo, skrbno mamo, staro mamo, sestro, tetu in svakinjo, gospo

Mario Javoršek roj. Lukanc

katera je dne 20. t. m. ob 4. uri zjutraj v starosti 70 let previdena s tolamili svete vere, po kratki, mučni bolezni preselila se v boljše življenje.

Pogreb predrage ranke bode v soboto dne 22. septembra popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti Marije Terezije cesta 14 na pokopališče sv. Križa.

Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, 21. septembra 1917.

Anton Javoršek, nadučitelj v pokolu, soprog. — Berta vd. Kralj, Mihela vd. Burger, hčeri. — Marian, Mira, Ljubica, Mihela, vnuč in vnučkinje.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1917 in 1918

Ustanove za dijake visokošolce

1. dr. Franc Rapočevih devet po 300 K,
2. Posojilnice dve po 300 K.

Pravico do ustanov imajo dijaki slovenske narodnosti (za dr. Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjskega okraja).

Prošnjam je treba priložiti krstni list ali domovnico, ubožno spričevalo, spričevala o izpitih ter indeks.

V prošnji naj se omeni, ako že dobiva prošnjik drugod kako podporo ter naj se navede tudi študijski semester.

Prošnje je vložiti do 20. oktobra 1917 pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik Mihael Mošker.

V Parizu izprašana učiteljica francoščine daje pouk. Aneta Potocnik — Cigaletova ul. 4 II. nadstropje.

Kupim večje posestvo

na Gorenjskem ali na Dolenjskem (tudi na Spodnje Stajerskem) Ponudbe na upravnosti Slovenca pod »Večje posestvo« 2386.

Tesar in izprašan kurjac

dobita takoj službo v strojilni tovarni Samsa & Co. v Ljubljani, Metelkova ulica 4.

Pojasnilo.

Vsak trgovec, ki lahko pogreša svojo National kontrolno blagajno, jo lahko naglo in dobro proda naravnost nazaj toyarni **Registrer-Kassen**, G. m. b. H., Dunaj VII., Siebensterng. 31.

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina, dobro posušenih

olupkov hrušek in jabolk vsako posebej, po 2 K in dobro posušene **prešuvine hrušek in jabolk** po 80 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na tvrdko **Franc Kos** v Ljubljani.

Želod

kupim do 50 vagonov in plačam, kakor je suh, od 55 do 70 K za 100 kilogram.

Dievji kostanji

od 25 do 30 K za 100 kilogramov

Suhe gobe

po maksimalni ceni 32 K za 1 kilogram. Ponudbe na **Franc Pogačnik**, Ljubljana. Dunajska cesta št. 36.

Šivalni stroj

in